

Työryhmien kuulumisia

**ERIKOISKIRJASTOJEN NEUVOSTO
KEVÄTKOKOUS 2012**

FinELib ohjausryhmä

Edustaja: **Elisa Paavilainen**, Suomen Ympäristökeskus

FinELib-ohjausryhmän toiminta vuonna 2011

- Varsinainen jäsen: Elisa Paavilainen, SYKE
- Varajäsen: Janne Ranta, Yleisradio
- Tietoa FinELib-ohjausryhmästä sekä pöytäkirjat löytyvät osoitteesta
- http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/finelib_konsortio/hallinto/ohjausryhma.html
- Pöytäkirjojen liiteaineisto löytyy FinELibin ekstranetista vuodesta 2010 lähtien.
- Vuonna 2011 ohjausryhmä on kokoontunut viisi kertaa. Kokouskutsujen mukana on tullut aina paljon hyvin valmisteltua liiteaineistoa. Monet alla mainituista aiheista edellyttivät paneutumista ja päätöstä edeltävä keskusteltu oli perusteellista. Joitakin aiheita käsiteltiin useammassa kokouksessa asian edistymisen mukaisesti, esim. syksyn 2011 käyttäjäkyselystä keskusteltiin useaan kertaan. Kokoukset ovat olleet hyvin valmisteltuja ja informatiivisia ja niissä on käyty vilkasta keskustelua.

FinELib ohjausryhmä (2)

- Vuoden 2011 aiheista voisi mainita seuraavat:
- Valmistautuminen syksyn 2011 käyttäjäkyselyyn. Kyselyn organisointi ja keskustelu sen kohderyhmästä.
 - KDK-ohjelmistoratkaisun tilanne.
 - FinELib-konsortion kirje Suomen Akatemialle palautteena hankerahoituksesta.
 - FinELibin vuosikatsaus 2010 toiminnan ja talouden osalta.
 - FinELibin toimintasuunnitelma ja budjetti 2011
 - Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maakuntakirjastotoiminnan arviointi 2010
 - Periodicals Index Online (PIO) -tietokannan tilaus
 - Aineistojen neuvottelutilanne.
 - FinELibin strategian päivitys.
 - Edelliseltä vuodelta siirtyneiden määrärahojen käyttö.
 - Toistuva teema: Ajankohtaista kustannustoimialalla ja konsortiossa
 - FinELib-konsortion toiminta vuonna 2012.
- On ollut suuri ilo osallistua ohjausryhmän työhön, koska oma tietämys on samalla karttunut. Mukana on alan asiantuntijoita, joilla on käsittelyistä aiheista pitkä kokemus. Olen pyrkinyt aktiivisesti osallistumaan asioiden käsittelyyn ja tuomaan erikoiskirjastojen ja tutkimuslaitosten perspektiiviä päätöksentekoon.

KDK-asiakasliittymän konsortiorryhmä

Edustaja: **Samuli Kunttu**, KEPA

Ryhmän tehtävä

- Konsortiorryhmän tehtävinä ovat asiakasliittymäpalvelun kehittämistä koskevat linjaukset, toiminnan suunnittelu ja seuranta. Konsortiorryhmässä ovat edustettuina Kansalliskirjasto, kirjasto-, arkisto- ja museosektorit sekä palvelun käyttäjiä edustavat intressitahot. Konsortiorryhmä nimittää tarvittavat asiantuntijaryhmät. Konsortiorryhmä kokoontuu 4-6 kertaa vuodessa. Konsortiorryhmän asettaa Kansalliskirjaston johtokunta.

Ajankohtaiset kuulumiset

- Vuoden 2011 lopussa tehtiin päätös vaihtaa asiakasliittymän ohjelmistoratkaisu: Ex Libriksen Primon sijaan testataan mahdollisuutta toteuttaa asiakasliittymä avoimen lähdekoodin ohjelmistolla. Työtä jatketaan alkuperäisistä palvelun tavoitteista kiinni pitäen ja kerättyä kokemusta hyödyntäen.
- Avoimen lähdekoodin portaaliratkaisuja on analysoitu vuodenvaihteen 2011/2012 molemmin puolin. Analyysien perusteella on selvinnyt, että asiakasliittymä on toteutettavissa VuFind- hakuportaaliohjelmiston pohjalle laajentamalla sitä vaatimusmäärittelyiden edellyttämin osin ja myöhemmin asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Kansalliskirjasto esittää KDK-johtoryhmälle asiakasliittymän ohjelmistoratkaisuksi on VuFindia.

KDK-asiakasliittymän konsortiorryhmä (2)

- Asiakasliittymäprojektin lähtökohtana on kuulla osallistuvien organisaatioiden tarpeita läpi palvelun tuotantoprosessin ja kehittämisen. Kentän kuulemisen ja osallistamisen rakenteina toimivat työryhmät, konsortiorryhmä, vuorovaikutteiset viestintäkanavat sekä tilaisuudet. Uuden ohjelmistoratkaisun myötä asiakkaiden ja loppukäyttäjien vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät jo lähtökohtaisesti. Kuka tahansa voi seurata järjestelmän kehittämistä ja tuloksia verkossa.
- Toimintaperiaate-dokumenttiluonnoksen liitteeseen on kirjattu Konsortion potentiaaliset jäsenet. Listauksesta käy ilmi, että potentiaalisiksi jäseniksi ei ole kirjattu OKM:n hallinnonalan ulkopuolisia kirjastoja tai muita muistiorganisaatioita. Pyysin kokouksessa, että hanke mahdollisimman pian linjaisi sen, miten myös muut, hallinnonalan ulkopuoliset organisaatiot pääsevät mukaan, missä aikataulussa ja millä kustannuksilla. Ohjausryhmä totesi, että asiaa käsitellään vielä kevään aikana. Eli asia on vielä ihan ilmassa.
- Asiakasliittymän etenemissuunnitelman mukaan vuoden 2012 painopisteinä ovat järjestelmän suunnittelu ja sen rakentaminen sekä tuotantokäytön aloitus. Vuonna 2013 laajennetaan asiakaskuntaa, kehitetään toiminnallisuuksia sekä vakiinnutetaan palvelua.

KDK-ohjausryhmä

Edustaja: **Marja Hirvikallio**, Tilastokeskus

- KDK:ta voi seurata osoitteessa: <http://www.kdk.fi/>

Asiakasliittymä:

- Kaikki varmaan tietävätkin, että hankkeessa on luovuttu Ex Libris Groupin
- Primo- asiakasliittymäohjelmiston hankinnasta. Ohjelmistoa pilotoitiin, mutta pilotointi jouduttiin keskeyttämään joulukuussa 2011. Pilotointi osoitti, että ohjelmisto ei vastannut asiakasliittymälle asetettuja vaatimuksia eikä Ex Libris kyennyt toteuttamaan ohjelmistolta vaadittuja toiminnallisuuksia.
- Joulukuussa (9.12.2011) kokoontunut KDK-johtoryhmä tuki Kansalliskirjaston esitystä purkaa sopimus Ex Libriksen kanssa. Sopimus on purettu tammikuussa 2012. Purkuun ei liity sanktioita kummankaan osapuolen taholta. Eli siitä ei tule lisäkustannuksia. Pilotointiin osallistuneet toki "menettivät" pilotointiin käytetyn työajan, mutta tuloksia luonnollisesti pyritään hyödyntämään jatkotyössä.
- KDK-johtoryhmän linjausten mukaisesti Kansalliskirjasto on ryhtynyt valmistelemaan asiakasliittymän toteutusta avoimen lähdekoodin ohjelmistolla.
- Ohjausryhmän kokouksessa käsiteltiin luonnokset asiakasliittymäkonsortion palvelusopimuksesta, toimintaperiaatteista ja säännöistä.

KDK-ohjausryhmä (2)

- Tärkeä osa hankkeessa on myös asiakasliittymän käytettävyyden suunnittelu ja varmistaminen. Se viedään läpi vuosien 2012-2016 aikana.
- Käytettävyyssuunnittelua vetää Kansalliskirjastossa Heli Kautonen.
- Lisätietoja asiakasliittymän kehittämisestä löytyy osoitteesta: <http://www.kdk.fi/fi/asiakasliittyma>

Pitkäaikaissäilytys (PAS)

- Pitkäaikaissäilytysratkaisua valmistellaan CSC:ssä. Suunnitelmien mukaan sen tuotantokäyttö aloitetaan vuonna 2016.
- Nyt työn alla ovat erityisesti valmisteluvaiheen riskienhallinta, kustannusanalyysi (päivitetään vuonna 2010 laadittu kustannusanalyysi), PAS:iin soveltuvien avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kartoitus. PAS-paketointia pilotoidaan muutamien organisaatioiden kanssa tämän vuoden aikana.
- PAS:iin mukaan tulevilla organisaatioilla ei myöskään ole otettu huomioon OKM:n ulkopuolisia organisaatioita. Jos kiinnostusta PAS-palvelun käyttöönottoon on aikanaan, on syytä seurata erityisesti metatieto- ja paketointityötä.
- Liittymisestä on ilmeisesti syytä käynnistää omat erityiset neuvottelut. PAS on siinä mielessä erilainen kuin asiakasliittymä, että esim. arkistolaitokseen VAPAN välityksellä siirrettävät pysyvästi säilytettävät aineistot ilmeisesti siirtyvät arkistolaitoksen kautta PAS:iin (pitkälti oma oletukseni). Ja kaikkihan eivät myöskään tuota sellaista omaa aineistoa, jolle pitkäaikaissäilytystä tarvitaan.
- PAS-palvelun toteutussuunnitelmista saa lisätietoa: <http://www.kdk.fi/fi/pitkaaikaissailytys>

Kansallisen käyttäjäkyselyn työryhmä

Edustaja: **Soile Hakonen**, Suomen Pankki

Varajäsen: Maria Söderholm, YTK

- Tehtävä: Valmistele 2013 keväällä järjestettävää kansallista kyselyä (palvelusopimus, kyselylomake, kyselyohjelmiston valinta) yhdessä Kansalliskirjaston kanssa.
- Vastuuhenkilö Kansalliskirjastossa Anna Niemelä
- Työryhmä muokkasi alkuvuodesta 2012 palvelusopimusta, joka on valmistunut ja lähetetty tiedoksi sektoreille. Kevään 2012 aikana kerätään kommentteja kyselylomakkeeseen. Lomake on lähetetty kirjastoille kommentoitavaksi ja toukokuussa (alustavasti on sovittu 31.5.) järjestetään työpaja. Keskeisin päätettävä asia on, jatketaanko samalla lomakkeella kuin edellisissä kyselyissä vai tehdäänkö kokonaan uusi lomake.
- Syksyllä 2012 tehdään lomakkeen jatkotyöstäminen ja kyselyohjelmiston hankinnan valmistelu, mm. vaatimusmäärittely sekä tiedotusmateriaalin valmistaminen. Työryhmän työ jatkuu vielä kyselyn jälkeen tulosten käsittelyyn ja tiedotukseen osallistumisena.

Varastokirjaston johtokunta

Edustaja: **Janne Ranta**, Yle Arkisto-, medianhallinta- ja tietopalvelut

- Tietoja johtokunnan toiminnasta ja Varastokirjaston hallinnosta löytyy [Varastokirjaston sivustolta](#). Sieltä löytyy myös vuoden 2011 [toimintakertomus](#).
- Varastokirjaston tulevaisuuden suuret haasteet eli tilat, resursointi ja Varastokirjaston mahdollinen yhdistyminen Kansalliskirjastoon, olivat esillä tavalla tai toisella kaikissa johtokunnan kokouksissa.
- Suomen kirjastokenttää myllertää rakennemuutosten aalto ja siitä on seurannut Varastokirjastoon tulevan aineiston määrän, erityisesti työlään monografia-aineiston, kasvaminen. Samaan aikaan valtion tehostamispolitiikan mukaisesti henkilöstöresurssit ovat pienentyneet. Yhdessä nämä ovat aiheuttaneet sen, että sisään tulevaa aineistoa ei ehditä käsittelemään riittävän nopeasti ja ”rästit” kasvavat tasaisesti huolimatta käsittelyn tehostamistoimista. Vuoden 2011 aikana tähän ongelmaan ei vielä löydetty ratkaisua.
- Vuoden 2011 aikana saatiin viimeiseenkin vapaana olevaan tilaan asennettua hyllyt. Nämäkin hyllyt täyttyvät nykyvauhdilla viimeistään vuoden 2014 alkupuolella (ehkä jo aikaisemminkin). Ratkaisua tähän haetaan selvittämällä mahdollisuuksia saada lisätilaa joko vuokraamalla tai uudisrakentamalla.

Varastokirjaston johtokunta (2)

- Varastokirjaston yhdistämistä osaksi Kansalliskirjastoa ehdotettiin selvitettäväksi Korkeakoulujen rakenteellisen uudistuksen yhteydessä jo vuonna 2009. Kansainvälinen Kansalliskirjaston toimintaa evaluoinut työryhmä myös suositteli [loppuraportissaan](#) (2011) yhdistämisen selvittämistä. Viime keväänä OKM:n virastokenttää selvittäneet selvitysmiehet myös uudistivat ehdotuksen. Vuoden 2011 lopulla (23.11.2011) asiaa selvittämään [asetettiin työryhmä](#) johon kuuluu edustajia Varastokirjastosta, Kansalliskirjastosta ja OKM:stä. Selvityksen määräpäivä on marraskuun alku 2012.
- Yhdistämistyöryhmän työtä johtokunta seuraa aktiivisesti kuluvana vuonna.

Muita työryhmiä

Edustaja: **Eila Vainikka**, Kuntaliitto

Uuden kirjastojärjestelmän (UKJ) valmistelu:

<https://wiki.helsinki.fi/display/UKJValmistelu/Home>

STKS:n erikoiskirjastojen ryhmä:

<http://www.stks.fi/tyoryhmat/erikoiskirjastot>

Kirjastoaineistojen kuvailun ohjausryhmä:

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/luettelointisaannot/ohjausryhma.html>

Sisällönkuvailuverkosto:

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/verkostot/sisallonkuvailuverkostot.html>

ONIX (olen mukana pienkustantajien edustajana teknisessä ryhmässä joka kääntää ja samalla määrittelee suomalaisen sovelluksen kustantajatietolomakkeesta):

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/tietolinja/0107/onix.html>

Muita työryhmiä (2)

Suomen EU-tallekirjastot:

http://www.lut.fi/fi/library/collections/Documents/EDC-esite_suomi_pivitetty.pdf